

VENEMAA SÕJAVÄELUURE GRU LUUREKESKUSED

GRU luurekeskused värbavad välisriikidest agente, et valmistada ette Venemaa sõjalisi operatsioone.

Luurekeskuste töö ei piirdu Venemaa piiririikidega, infot kogutakse ka kaugematest Euroopa riikidest.

Agentideks värvatakse nii salastatud infot omavaid inimesi kui ka lihtsamateks ülsanneteks sobivaid tavakodanikke.

Vene sõjaväeluure (*Glavnoe (razvedovatelnoje) upravlenie Generalnogo štaba Vooružjonnõh Sil RF*; GRU) kogub Venemaa poliitilisele ja sõjalisele juhtkonnale teavet selliste riikide ja riikide ühenduste kohta, mida Venemaa peab enda vastaseks või tõenäoliseks vastaseks. Vene sõjaväeluure üks eripärasid teiste militaarluureteenistuste seas seisneb selles, et peale sõjalise info kogutakse seal teavet ka sihtriikide ja -piirkondade majanduse, poliitika, tehnika ja ökoloogia kohta. Luureinfo kogumiseks kasutatakse eri luuredistsipliine ja töömeetodeid.

GRU luurab riikide järel, keda Venemaa peab enda vastaseks.

Nagu teisedki Vene eriteenistused, teeb GRU luuret välisriikide vastu nii sihtriigi territooriumil kui ka Venemaa enda territooriumil (nn luure territooriumilt). Sihtriigis kasutatakse luuretegevuseks peamiselt luureohvitseri, kes töötavad Venemaa saatkonnas (nn legaalresidentuur) või muu kattevarju all (nn ebatraditsiooniline kate).

GRU 15. valitsuse ülem kindralmajor Dmitri Pronjagin.

Allikas: Aleksandr Rõžman/ Komsomolskaya Pravda.Krasnodar

Lääne-Venemaal asub viis luurekeskust, mis juba aastakümneid tegutsevad Euroopa vastu:

- 73. luurekeskus Peterburis
- 264. luurekeskus Kaliningradis
- 74. luurekeskus Smolenskis
- 269. luurekeskus Moskvast
- 1194. luurekeskus Murmanskis

GRU vastutusala raadiuseks võib tinglikult arvestada 1500 km Venemaa piirist, väljastatud ei ole agentide olemasolu ka kaugemal.

Luure territooriumilt hõlmab mõistagi paljuräägitud küber- ja mõjutustegevust, signaal- ja tehnilist luuret, kuid GRU arsenalist ei ole kadunud ka traditsiooniline inimluure, s.o luureinfo hankimine inimallika kaudu.

GRU inimluure (*agenturnaja razvedka*, agentuurluure) jaguneb kaheks suunaks: strateegiline agentuurluure (*strategičeskaja agenturnaja razvedka*, SAR), mis hõlmab näiteks legaalarresidentuure ja illegaale, ning operatiiv-agentuurluure (*operativnaja agenturnaja razvedka*, OAR).

GRU 15. valitsuse kureeritud operatiiv-agentuurluure peamine ülesanne on valmistada ette ja toetada Venemaa sõjalisi operatsioone välismaal, kasutades selleks sihtriigi kohta kogutud operatiiv-taktikalist luureinfot. Luureinfot koguvad agentide võrgustikud – agentuur. Agentuurilt saadud teabe abil kaardistab GRU sihtriigi relvajõudude olukorda ja arengut, iseäranis NATO kohaloluga seotud arengut. Lisaks kogutakse infot sihtriigi oluliste asutuste, kriitiliste taristuobjektide, poliitilise olukorra ja rahva meelestatuse kohta.

Lääne- ja Lõuna-Venemaal piiri ääres teeb GRU operatiiv-agentuurluure luurekeskuste (*razvedõvatelnõi tseñtr*) kaudu. GRU luurekeskuste vastutusala Venemaast läänes ulatub Skandinaaviast ja Balkani poolsaarest kuni Lääne-Euroopani. Alates 2014. aastast tegutsevad luurekeskused eriti intensiivselt Ukraina vastu..

Agentideks värvatakse enamasti mehi, kes külastavad regulaarselt Venemaad ja räägivad vabalt vene keelt.

Luurekeskuste agentuur jaguneb üldiselt kaheks: püsivalt välismaal elavad ja püsivalt Venemaal elavad isikud. Välismaalaste hulgast värvatakse enamasti mehi, kes külastavad regulaarselt Venemaad, räägivad vabalt vene keelt, on positiivselt või vähemalt neutraalselt meelestatud Venemaa praeguse režiimi suhtes ja on võimelised täitma luureülesandeid. Operatiivohvitseride turvalisuse tagamiseks toimub tavaliselt Venemaal nii agendikandidaatide väljaselgitamine, potentsiaalsete agentide kultiveerimine kui ka agendi värbamine, väljaõpe ja edasine menetlemine. Venemaal korraldatud kohtumistel annab agent üle kogutud info ja saab uusi ülesandeid ja juhtnöõre, ühtlasi kogub agendijuht täiendavat infot agendi kohta. Kui agendil kaob võimalus Venemaad külastada, siis võib luurekeskus agendikohtumise ka kolmandas riigis korraldada. Neile antud ülesannete täitmiseks teevad GRU luurekeskused koostööd Venemaa teiste jõuametkondadega (FSB, Siseministerium, piirivalve, migratsiooniteenistus jm).

GRU luurekeskuste operatiivohvitserid annavad agentidele ülesandeid sõltuvalt nende võimetest ja juurdepääsust infole – alates nii süütuna näivast tegevusest nagu sihtriigi meedia ja meeleolude jälgimine ning maakaartide, sõnastike ja muu vabalt kättesaadava materjali ostmine, kuni militaar- või kriitilise taristu objektide jälgimise ja salastatud teabe varastamiseni. Kogutud materjale edastab agent agendijuhile elektrooniliselt või annab üle agendikohtumisel Venemaal. Sõjaolukorras või sarnase ohu tekkimisel võidakse välismaal elavate agentide juurde Venemaalt saata radiojaamaga varustatud sideagent (Venemaa alaline elanik), et kindlustada info kiire edastamine ka sellises olukorras, kus muud sidekanalid on katkenud.

Ukrainas on luurekeskused korraldanud pommiplahvatusi ja mõrvu ning valmistanud ette relvapeidikuid.

Ukraina vastu on luurekeskused alates 2014. aastast organiseerinud ka nn agentuur-võitlusgrupe, kes on korraldanud pommiplahvatusi ja mõrvu ning valmistanud ette relvapeidikuid, juhuks kui Venemaalt antakse signaal tegevuse aktiveerimiseks (näiteks ulatuslikuma sõjategevuse puhkemisel Venemaa ja Ukraina vahel). Luurekeskused värbavad agente ka Venemaa elanike hulgast. Neile antakse eriväljaõpet, et nad oleksid valmis konfliktiolukorras või selle eel suunduma sihtriiki, kus nad peavad täitma luureülesandeid (eelkõige vaatluse teel), aga olema valmis sooritama ka diversiooniakte ja täitma muid eriülesandeid. Nad võivad välismaal tegutseda nii gruppidega kui ka üksikagentidena ning varustatud on nad muu hulgas radiojaamadega, et pidada sidet luurekeskusega.

Kuidas GRU luurekeskused agente värbavad

1. Sihitamine

Luureohvitser selgitab välja välisriigi elanikud, kes käivad regulaarselt Venemaal, võiksid koguda infot määratud luureobjektide kohta ja oleksid motiveeritud Venemaa luure heaks töötama. Nende inimeste – sihtmärkide kohta kogutakse kõikmõeldavaid andmeid, mille põhjal kujundatakse hinnang nende võimaliku motivatsiooni ja sobivuse kohta luuretoöks.

2. Kultiveerimine

Eduka värbamise alus on luureohvitseri ja sihtmärgi omavaheline usalduslik suhe, mille loomiseks võib kuluda aastaid. Vajadusel kasutavad luurekeskused ka sihtmärgile lõksu seadmist ja kompromiteerimist, et sihtmärgil tekiks mulje tänuvõlast isiku ees, kes on ta nõ päästnud mingist keerulisest olukorrast. Selles etapis sihtmärk üldjuhul veel ei tea, et ta suhtleb luureohvitseriga.

3. Värbamine

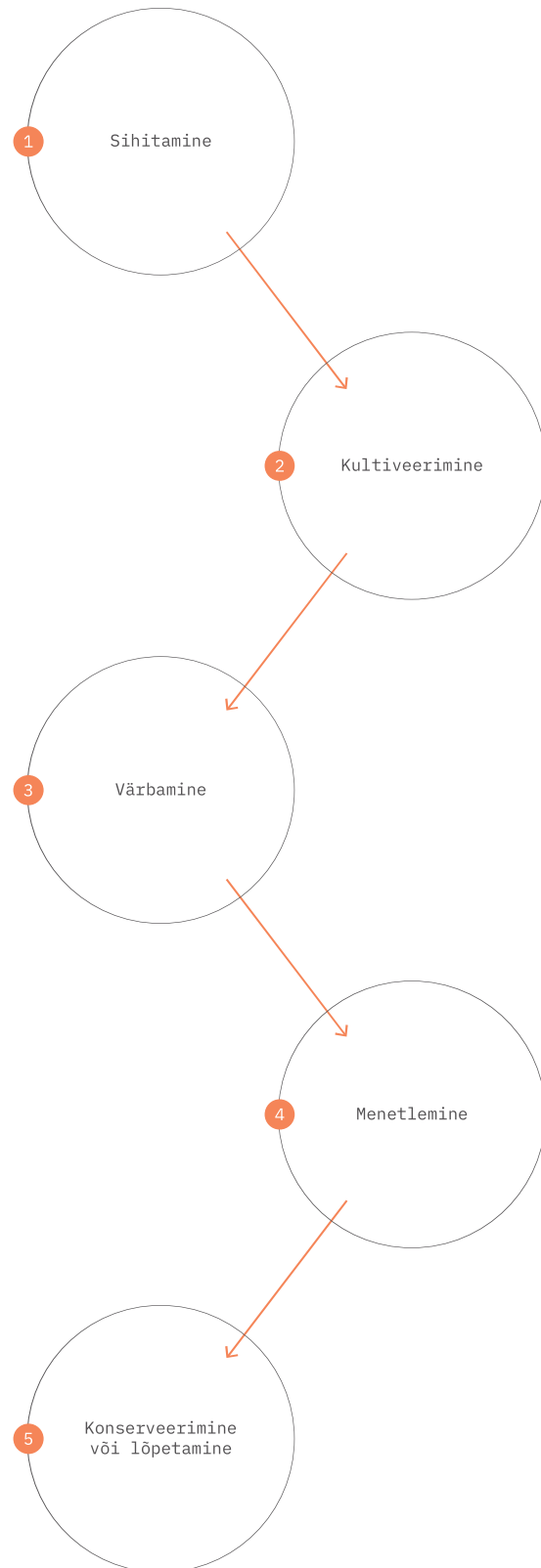
Kui suhe sihtmärgiga on saavutatud, teeb luureohvitser talle ettepaneku koostööks. Kui sihtmärk nõustub, siis agendisuhe reeglina fikseeritakse kirjalikult ja temast saab operatiiv-agentuurluure agent.

4. Menetlemine

Agent saab agendijuhilt väljaõppe ja juhised, mida ja kuidas luurata, sidevahendid ja infot järgmise kohtumise kohta. Agent edastab kogutud info sidevahendite kaudu ja/või agendikohtumistel Venemaal.

5. Konserveerimine või lõpetamine

Agendisuhete peatamiseks (konserveerimiseks) või lõpetamiseks võib olla eri põhjusi: agent võib osutada võimetuks luureinfot hankima või kaotada juurdepääsu huvitavale infole. Agendisuhe võidakse lõpetada ka julgeolekuolukorra või Venemaa luureobjektide muutumise tõttu, kusjuures agent ei saa olla kindel, et hädaolukorras tema eest hoolitsetakse.

Venemaal pildistatud plakat 5. novembri – Venemaa sõjaväeluure aastapäeva tähistamiseks. Ehkki plakatil väidab GRU, et näeb nähtamatut ja kuuleb kuuldamatut, ei ole ta oma tegevuse varjamisel kaugeltki nii osav.

Allikas: sotsiaalmeedia

Kaliningradi ja Murmanski luurekeskus värbavad agente ka meremeeste hulgast (nn laevaagent, *sudovoi agent*). Laevaagendid teevad muu hulgas visuaalluuret maailma sadamalinnades.

Üldjuhul saavad agendid ülesannete täitmise eest tühist rahalist tasu või isegi täidavad ülesandeid tasuta. Paljud luurekeskuste operatiivohvitserid on korrumpeerunud ja jätavad agentidele mõeldud tasust osa endale.

Viimase kümnendi jooksul on NATO liikmesriikide ja liitlaste eriteenistuste tõhusa koostöö tulemusena GRU luurekeskuste agente Venemaa piiri äärsetes riikides pidevalt tuvastatud ja süüdi mõistetud.

Välisluureameti hinnangul on operatiiv-agentuurluure vaatamata GRU läbikukkumistele püsivaks ohuks Venemaa lähiriikide julgeolekule. Kahtlemata õpivad Venemaa luurekeskused oma vigadest, parandavad luuretegevuse *modus operandi*t ja jätkavad operatiiv-agentuurluuret, mistõttu juhimegi partnerriikide ja Venemaal reisivate inimeste tähelepanu sellele ohule.